

- *Діяльність Комісії для вироблення законопроекту про заснування УАН та її роль у створенні Академії (доповідач — член-кореспондент НАН України Г.В. Боряк)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України та почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ

14 листопада 2018 року

На початку засідання перший віце-президент НАН України академік НАН України А.Г. Наумовець повідомив, що на базі НАН Білорусі було проведено черговий конкурс робіт, висунутих на здобуття премій академій наук України, Білорусі і Молдови за наукові результати, досягнуті при виконанні спільних наукових досліджень. За його підсумками визначено переможців конкурсу, серед яких лауреатами всіх трьох премій стали співробітники НАН України. Головний учений секретар НАН України академік НАН України В.Л. Богданов вручив переможцям дипломи лауреатів премій академій наук України, Білорусі та Молдови за цикли праць «Нові перспективні матеріали для лазерної техніки і нелінійної оптики: отримання і властивості», «Інтелектуальні системи водопостачання майбутнього на основі нових технологій», «Соціально-економічні перетворення і еволюція системи місцевого самоуправління в Білорусі і Україні в XVI–XVIII ст.».

* * *

Потім академік НАН України А.Г. Наумовець звернув увагу присутніх, що в цей день 100 років тому відбулася знаменна історична подія — Гетьман України Павло Скоропадський затвердив ухвалений Радою Міністрів Закон Української Держави про заснування Української академії наук у місті Києві. Заснування Академії стало закономірним результатом патріотичної діяльності кількох поколінь українських вчених, які спрямовували свої зусилля на інтелектуальне самоствердження нації. Створення Академії заклало основи потужного розвитку науково-технічного потенціалу нашої Батьківщини, піднесення вітчизняної науки, освіти, культури. Важливою віхою на шляху створення Академії була діяльність Комісії для вироблення законопроекту про заснування УАН, яка працювала з 9 липня по 17 вересня 1918 р. Перший віце-президент НАН України запропонував членам Президії НАН України

Доповідь члена-кореспондента НАН України Геннадія Володимировича Боряка

та запрошеним заслухати наукову доповідь заступника директора Інституту історії України НАН України члена-кореспондента НАН України **Геннадія Володимировича Боряка** про діяльність Комісії для вироблення законопроекту про заснування УАН та її роль у створенні Академії (стенограму див. на с. 55).

У доповіді йшлося про те, що історія Академії є значно ширшою за офіційний столітній термін. Адже формування академічної спільноти на теренах нашої країни органічно пов'язане з долею багатьох поколінь українських інтелектуалів, які своєю невтомною працею уможливили цьогорічний ювілей. Вагома роль у становленні академічної науки в Україні належить Науковому товариству імені Шевченка (НТШ), яке було засноване у Львові 1873 р. і біля витоків якого стояли Олександр Кониський, Михайло Грушевський, Олександр Барвінський, Іван Франко, Володимир Гнатюк, Іван Пулюй, Іван Горбачевський, Володимир Кубійович, Іван Раковський та багато інших відомих діячів. Саме НТШ заклало фундамент для розвитку національної історичної науки, етнології, мовознавства, енциклопедистики, української наукової термінології.

Особливо було відзначено ключову роль Комісії для вироблення законопроекту про заснування Української академії наук, яка своєю діяльністю сформувала як організаційні засади,

так і правові підвалини побудови Української академії наук. Її фундаторами були міністр народної освіти та мистецтв за доби Української Держави Павла Скоропадського, відомий історик права М.П. Василенко і видатний природознавець, дійсний член Російської академії наук В.І. Вернадський.

За дуже короткий термін Комісії вдалося окреслити найважливіші проблеми і завдання, опрацювати проект майбутньої Академії, її базову організаційну структуру, розпочати перші організаційні заходи, які й стали точкою відліку славетної сторічної історії Академії. Без перебільшення можна стверджувати, що робота Комісії мала надзвичайно важливе значення для становлення Академії як провідного наукового центру держави.

* * *

Далі члени Президії НАН України заслухали та обговорили інформацію головного ученого секретаря НАН України академіка НАН України В.Л. Богданова про підсумки чергового етапу оцінювання наукових установ НАН України за період з червня по 10 листопада 2018 р.

В обговоренні питання взяли участь перший віце-президент НАН України академік НАН України А.Г. Наумовець; академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М. Локтев; заступник академіка-секретаря Відділення загальної біології НАН України, директор Державної установи «Інститут еволюційної екології НАН України» академік НАН України В.Г. Радченко; директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України академік НАН України Я.С. Яцків; академік-секретар Відділення фізико-технічних проблем матеріалознавства НАН України академік НАН України Л.М. Лобанов; віце-президент НАН України, голова Секції хімічних і біологічних наук НАН України академік НАН України В.Г. Кошечко.

Головний учений секретар НАН України нагадав, що за вже усталеною процедурою, передбаченою Методикою оцінювання ефективності діяльності наукових установ НАН України, було проведено оцінювання 27 наукових

установ НАН України. У ньому взяли участь експертні комісії у складі 145 фахівців, з яких 33 % — представники позаакадемічних установ України, а 11% — іноземні експерти. Експертні комісії відвідали всі установи, проаналізували надані їм матеріали та безпосередньо ознайомилися з діяльністю 238 підрозділів. Висновки експертних комісій було передано до постійних комісій за науковими напрямками, які підготували звіти про діяльність оцінюваних установ і передали їх на розгляд до Постійної комісії НАН України з оцінювання ефективності діяльності наукових установ.

За результатами ретельного та неупередженого розгляду 24 наукові установи НАН України було віднесено до категорії «А», 2 — до категорії «Б», одну — до категорії «В».

Далі академік НАН України В.Л. Богданов звернув увагу на деякі важливі моменти, які підтверджують ефективність Методики оцінювання. Зокрема, жодна наукова установа не була направлена на повторне оцінювання, що свідчить про відповідальне ставлення установ до підготовки довідкових і статистичних матеріалів, набуття експертами та консультантами досвіду проведення експертного оцінювання. Попри труднощі із залученням до процесу оцінювання сторонніх, у тому числі іноземних експертів, їх частка поступово, з кожним наступним етапом зростає. І це є підтвердженням того, що за допомогою сучасних засобів комунікації цілком можливо досягти максимальної об'єктивності під час оцінювання.

Крім того, значна частка установ, які отримали категорію А, свідчить про те, що, готуючись до оцінювання, установи заздалегідь переглянули свою структуру, внесли відповідні зміни до планів досліджень, актуалізували наукові напрями. Саме це і є головною метою роботи з підвищення ефективності діяльності установ НАН України.

* * *

Головуючий на засіданні перший віцепрезидент НАН України академік НАН України А.Г. Наумовець поінформував присутніх, що з нагоди 100-річчя Академії було засновано ювілейну пам'ятну відзнаку для нагородження членів Академії та інших осіб за вагомий особистий внесок у вирішення науково-технічних проблем, впровадження розробок у народне господарство та практику соціально-культурного будівництва, підготовку наукової зміни та самовіддану плідну творчу працю, і запропонував перші пам'ятні відзнаки на честь 100-річчя НАН України вручити членам Президії та радникам Президії НАН України, які впродовж багатьох років плідно і невтомно служать науці.

Далі відбулося урочисте вручення ювілейних пам'ятних відзнак присутнім на засіданні членам і радникам Президії НАН України.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також поточні питання:

- прийняли рішення про нагородження пам'ятною відзнакою на честь 100-річчя Національної академії наук України представників органів державної влади та місцевого самоврядування України, іноземних учених, працівників НАН України, закладів вищої освіти, науково-виробничих об'єднань та інших організацій; ювілейною почесною грамотою — працівників НАН України, працівників національних галузевих академій наук України, закладів освіти, науково-виробничих об'єднань та інших організацій; відзнаками НАН України, подякою НАН України, почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України — співробітників установ і організацій Академії.

За матеріалами засідання підготувала О.О. Мележик